

Valtioneuvoston kanslia jatkaa lakiesityksen valmistelua

Pääjohtajan neuvotteluissa valtioneuvoston kanslian edustajien kanssa on päädytty siihen, että kanslia jatkaa lakiesityksen valmistelua Internoidut –hankkeessa tehdyn selvitystyön perusteella yhteistyössä Kansallisarkiston kanssa. Kanslia päättäneen kevään aikana annetaanko lakiesitys eduskunnalle kanslian vai mahdollisesti sosiaali- ja terveysministeriön kautta.

Näillä näkymin ohjausryhmän seuraava kokous järjestetään huhtikuun lopulla.

Valmistuneet kirjoitukset

Internoidut –hankkeen selvitystyö on edennyt järjestelmällisesti ja tasaisesti. Tähän mennessä kaksi kirjoitusta on valmistunut. Niklas Jensen-Eriksenin laaja kirjoitus ”Saksan ja Unkarin kansalaisten sekä heidän kanssaan naimisissa olleiden suomalaisnaisten internointi vuosina 1944–47” valmistui muutamia viikkoja sitten. Lars Westerlundin laaja kirjoitus ”Saksalainen yhteisö Suomessa, sen poliittinen suuntaus ja sosiaalinen tausta sekä vuosina 1944–47 internoidut Saksan ja Unkarin kansalaiset” on valmistunut äskettäin.

Molemmat kirjoitukset on toimitettu ohjausryhmän jäsenille.

Kansallisarkisto julkaisee selvityksen

Kansallisarkisto julkaisee valtioneuvoston kanslian toivomuksesta kevään aikana Jensen-Eriksenin selvityksen, joka jaetaan mm. kansanedustajille päätöksenteon pohjustamiseksi.

Työn alla olevat kirjoitukset

Kirjoitusten valmistelu jatkuu. Jensen-Eriksen valmistelee seuraavaksi kirjoitusta Saksan ja Unkarin kansalaisten omaisuuden luovutuksista ja Westerlund vertailevaa kirjoitusta Saksan kansalaisten asemasta eri maissa vuosina 1944–49.

Seminaariesitelmä itsemurhan tehneistä sotilaista

Heidi Mustajoki on laatinut Suomen ja Pohjoismaiden historian seminaariesitelmän ”Oman käden kautta. Sotilaiden itsemurhat talvi- ja jatkosodassa”. Se esitettiin historian laitoksella 19.3.2009.

Sodanjälkeiset korvaukset amerikanjapanilaisille

Yhdysvalloissa internointiin vuosina 1942–45 noin 112 000 amerikanjapanilaista siirtolaisiin (War Relocation Camps) Japanin ilmavoimien Pearl Harboriin kohdistaman hyökkäyksen jälkeen. Internointi toteutettiin epäjohtonmukaisella tavalla presidentti Franklin Rooseveltin Executive Order 9066:n perusteella. Yhdysvaltain länsirannikolla Kalifornian, Oregonin ja Washingtonin osavaltioissa internointiin kaikki amerikanjapanilaiset, mutta Hawajilla, jossa asui noin 150 000

amerikanjapanilaista, ainoastaan noin 1 800 henkilöä. Internoiduista 62 % oli Yhdysvaltain kansalaisia.

Internoidut saivat jo vuonna 1948 korvauksen menetetyistä omaisuudesta, mutta eivät muuta hyvitystä. Amerikanjapanilaisten nuoremman polven edustajat käynnistivät 1960-luvun alkupuolella kansalaisoikeusliikkeen innoittamina oman ns. hyvitysliikkeen (Redress Movement). Siinä korostettiin internointien epäoikeudenmukaisuutta ja liike vaati sekä virallista anteeksipyyntöä että rahallista hyvitystä sen perusteella, että heidän vanhempansa ja isovanhempansa olivat kärsineet internoinnista. Hyvitysliike koki ensimmäisen menestyksensä vuonna 1976, kun presidentti Gerald Ford totesi julkisesti internoinnin virheeksi.

Vuonna 1978 The American Citizens League täsmensi vaatimuksiaan: 25 000 dollarin korvaus jokaiselle internoidulle, anteeksipyyntö kongressilta ja julkisten varojen kohdentamista amerikanjapanilaisten lasten kolutusta varten. Vaatimukset johtivat siihen, että kongressi vuonna 1980 perusti Commission on Wartime Relocation and Internment of Civilians –nimisen tutkimuselimen. Sen vuonna 1983 julkaisema selvitys ”Personal Justice Denied” tuomitsi internoinnit pikemmin rasismiin kuin sotilaalliseen tarpeeseen perustuneina. Vuonna 1988 presidentti Ronald Reagan allekirjoitti Civil Liberties Actin, jonka mukaan jokaiselle internoidulle maksettiin 20 000 dollarin hyvitys. Syntyi kuitenkin epävarmuutta hyvityksperusteista ja siitä ketkä olivat hyvitykseen oikeutettuja. Hyvitykset maksettiin lopuksi myös Japaniin lähteneille entisille internoiduille. Vuonna 1992 allekirjoitti presidentti George H.W. Bush Civil Liberties Act Amendmentsin, joka täydensi järjestelyjä. Bush Sr. esitti myös Yhdysvaltain hallituksen anteeksipyyntöä internoiduille.

Hyvityksiä maksettiin vuoteen 1999 mennessä yhteensä 82 210 internoidulle tai heidän perillisilleen. Kokonaiskustannukset olivat noin 1,6 miljardia dollaria. Vuonna 2001 tehtiin valtion budjetin hyväksymisen yhteydessä päätös siitä, että kymmenen internointileiriä säilytettäisiin historiallisina muistomerkkeinä.

... ja kanadanjapanilaisille

Myös Kanadassa internointiin maassa asuvat japanilaista alkuperää olevat henkilöt vuosina 1939–45. Heille maksettiin vuodesta 1988 lähtien hyvityksiä, joiden suuruus oli 21 000 dollaria jokaiselle internoidulle. Hyvityksen sai noin 12 000 vielä elossa olevaa entistä internointia. Kokonaiskustannukset olivat noin 200 miljoonaa dollaria. Kanadan pääministeri Brian Mulroney esitti anteeksipyyntöä internoiduille.

Tutkimusavustajan määräykset

Liisi Khirugille on annettu tutkimusavustajan määräys ajalle 1.3.–31.5.2009. Khirug toimi harjoittelijana 1.12.2008–28.2.2009.

Heidi Mustajoelle on annettu tutkimusavustajan määräys ajalle 1.6.–31.8.2009.